

Mince III: jak do mincí investovat a za kolik je prodáte

Z předchozích dílů miniseriálu víte, že kromě zpracování, motivu, úplnosti sbírky a aktuální ceny kovů ovlivňuje hodnotu zlatých a stříbrných pamětních mincí, ale i mincí oběžných i péče, již jim jako řádní hospodáři věnujete. Zachovalost jednotlivých kusů vaší sbírky je to, co můžete vlastním přispěním nejméně ovlivnit.

Určitě už jste si všimli, že mince, které jsou standardně v oběhu, ztrácejí po čase svůj lesk a po nějaké době se na nich začnou projevovat známky často až macešské péče, kterou jim věnujeme. Nikdo nedbá na to, aby nebyly vystavovány rozdílným teplotám, nepřišly do kontaktu se vzdušnou vlhkostí, nikdo je neuchovává osaměle jednu vedle druhé, aby nepřišly do styku, a tak dál.

Stupně zachovalosti

Kdybyste se rozhodli aktuální oběživo sesbírat z peněz, které se vám dostanou do rukou při nákupu, narazíte na problémy dvojího rázu: než se u vás zastaví kompletní série mincí s datem emise 2012, chvíli to potrvá – v oběhu jsou v daném období mince vydávány v různých letech. A někdy se nedočkáte vůbec, protože zbrusu nové mince nejsou do oběhu dodávány každý rok. V některých letech jsou vydávány jen oběžné mince pro účely výroby sad. Jen při nákupu sady pak máte jistotu, že aktuální komplet seženete určitě.

Druhý problém je ještě významnějšího rázu: oběživo má tu pro sběratele špatnou vlastnost, že si nezávazně obíhá mezi lidmi a každý s ním nakládá tak, jak uzná za vhodné. Tu ho bere do ruky zrovna ve chvíli, kdy dojedl párek s hořčicí, a na milé minci ulpí mikroskopické zbytky jídla, jindy s ním platí poté, co si odskočil na malou, v peněženke se mince tlučou jedna o druhou... Čím víc a čím nešetrněji se s mincemi nakládá, tím jsou opotřebovanější. A ruku na srdce, hýčkáte mince, které se vám právě hřejou v peněženke nebo v kapse tak, jako byste je měli prodávat v aukci přes Sotheby's jako unikátní artefakt?

Z uvedeného důvodu se všechny mince určené pro obchodování v numismatice označují podle stupně zachovalosti. Úplně nejvýše na piedestalu stojí kvalita *proof* (špičková), která dokonce nepředstavuje jen opotřebovanost mince, ale i její provedení. Při ražbě se používají speciálně leštěná razidla a mince má lesklé pozadí a matné reliéfy. Cena *proof* mincí dosahuje až několikanásobku nominální hodnoty. Mince, při nichž nejsou při ražbě dodrženy tak přísné podmínky, se prodávají v „běžné kvalitě“. Jako nové jsou oproti mincím ve špičkové kvalitě až o polovinu levnější.

Vzhledem k až nadpřirozené náchylnosti mincí v kvalitě *proof* podléhat povětrnostním vlivům a následkům špatného zacházení je třeba tento typ uchovávat v plastové kapsli. Jakýkoli dotyk se dřív nebo později (ale vezměte jed na to, že poměrně brzy) na minci projeví – v daném místě bude mince oxidovat a ztmavnout. Mince ve špičkové kvalitě se proto ani nedoporučuje vyndávat z plastové kapsle. Pokud k tomu dojde, měly by být označeny jako „původně *proof*“. A když už

s mincemi musíte z nějakého důvodu manipulovat, je třeba s nimi zacházet s náležitou pečlivostí – v textilních či jiných rukavičkách, ze kterých neodpadávají žádné nečistoty, případná smítka je třeba odfouknout třeba gumovým balonkem, nikoli všelijaké bakterie obsahujícím lidským dechem.

Zachovalost mincí se hodnotí po jednotlivých kusech a známkuje se. Numismatici pro ni mají několikabodovou škálu. Stejně opatrní byste ale měli být i při prvním nákupu přímo od certifikovaného obchodníka. Sebemenší vada potenciál vaší investice snižuje, takže neváhejte minci vyměnit, pokud si nejste její dokonalostí, zvláště pokud jde o proof kvalitu, jistí.

V bezpečí a „v suchu“

Abyste své celé sbírky i oblíbené jednotlivé mince ochránili od všeho zlého, co by je mohlo na světě potkat, při větším rozšíření sbírky je možné pronajmout si úložný box v bance. Tam jsou mince nejen v atmosférickém bezpečí, ale také skryty před dlouhými prsty pobertů, kteří by snad měli v úmyslu navštívit vaši domácnost a obrátit vás o úspory, investice i naděje.

Motiv a umělecké zpracování

Témata ražeb zlatých i stříbrných mincí jsou bez nadsázky dílem veřejné diskuse, protože Česká národní banka dostává před rozhodováním o plánu emise náměty od státních i regionálních institucí, akademiků, občanských sdružení, sportovních a dalších organizací. Z jejich návrhů vybírá takové osobnosti nebo události, o nichž panuje dostatečně velké povědomí a jejichž výročí jsou dostatečně kulatá. Aktuální emisní plán pro období 2011 až 2015 například vzešel z více než tří set námětů.

Zvolený motiv je důležitým faktorem, který může výrazně ovlivnit hodnotu mince a případně také konečné vyznění. Téma 700. výročí sňatku Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny, vybrané pro rok 2010, bylo v tomto směru trefou do černého, a protože mince s podobným motivem vyšla také v Lucembursku, je o minci zájem i v zahraničí. Podobný osud jistě může mít i mince vydaná v letošním roce u příležitosti 400. výročí úmrtí Rudolfa II.

Některá výročí mohou ale přinést lapálie, jako když ČNB rozhodla o vydání 500korunové mince ke stým narozeninám Jiřího Trnky. Protože dědicové autorských práv nedali svolení k užití motivů vybraných na minci bankovní radou, musela centrální banka zadat zpracování mince výtvarníkovi, kterého jí původně doporučila komise pro posuzování návrhů na české peníze a s jehož návrhem souhlasili také dědicové.

Avers / revers

Je nasnadě, že do ceny mince „promlouvají“ autoři výtvarného zpracování, kterým bankovní rada zadává na základě návrhů a po doporučení komise (jímž se ale rada řídit nemusí) výsledné řešení platidla.

Všude je chleba o dvou kůrkách a každá mince má svůj líc (avers) a rub (revers). Většinu mincí má kompletně „na svědomí“ jeden autor, který výtvarně pojal jak jednu, tak druhou stranu. Existují ale výjimky – o návrhy některých mincí se podělili výtvarníci dva. Příkladem takové mince budiž 200korunový exemplář ke 400. výročí úmrtí Petra Voka z Rožmberka, který Česká národní banka vydala před necelými dvěma lety a jejíž avers zhotovil Jaroslav Bejvl a revers Petr Horák.

Mezi autory, kteří se na zpracování návrhů pro ražbu podílejí nejčastěji, figurují například Josef Oplíštil, Vojtěch Dostál, Zbyněk Fojtů, Josef Šafařík, Jiří Harcuba a Jakub Vlček. Na konkrétní podobě mince je znát jejich pojetí konkrétního tématu, někde vyvedené do naprostých detailů, jinde jen naznačené. Když si uvědomíte, že Vojtěch Dostál byl schopen na plochu několika centimetrů čtverečních vměstnat seznam několika oper, v nichž účinkovala operní pěvkyně Jarmila Novotná, nebo že Josef Oplíštil „okopíroval“ na rub mince připomínající narození Gustava Mahlera část partitury jeho skladby, dojde vám, že mince jsou prostě kromě kusu kovu také specifický umělecký výtvar.

Kompletnost sbírky

Už jsme naznačili, že mezi sběrateli jsou nejoblíbenější takové sbírky, které jsou pokud možno kompletní nebo alespoň co nejúplnější, i když jsou třeba zaměřeny velmi úzce. Dobře to dokládá nabídka ucelených ročníkových sad oběžných mincí, které máte po kupě v okamžiku nákupu, a navíc v kvalitě, kterou nepoznamenalo obíhání mincí po obchodech v blízkém i dalekém okolí. Trestuhodnou nedbalostí je koupit čtyři mince z pětikusové edice, protože tím se připravujete o několik desítek procent budoucí kupní ceny.

Unikátnost a historická hodnota

Na cenu mince ve sbírce má vliv také celkový náklad, v jakém byla vydána nebo množství jednotlivých kusů, ve kterém se dochovaly. Čím starší mince, tím je pochopitelně větší pravděpodobnost, že exemplářů už nebude k dispozici tolik. Například zachovalý dvacetihaléř ročníku 1947 se na aukci společnosti Nummus v Olomouci prodal za 6000 korun, tedy za částku dosahující 30 000násobku nominální ceny.

Z důvodu zachování hodnoty také nemůže Česká národní banka coby emitent chrlit mince v masových nákladech. Přesné počty navíc zveřejňuje, a sběratelé tedy vědí, s jakým množstvím jednotlivých platidel mohou na trhu plus minus počítat.

Mezi nejžádanější kusy patří u numismatiků tak jako v ostatním sběratelském světě takové exempláře, které jsou už od prvopočátků odsouzeny k tomu, aby byly unikátní – objeví-li se na některém z nich výrobní vada nebo chyba v ražení, je to dobrý předpoklad k tomu, že se taková mince stane ústředním bodem vaší sbírky. Příkladem budiž nikdy nevydaná pětikoruna, která se v roce 1951 razila jen na zkoušku. Její cena se pohybuje lehce pod 200 000 Kč.

Poptávka

Mince jsou – bez ohledu na emocionální rozpoložení a estetický zážitek, které ve vás pohled na ně vyvolá – zboží jako každé jiné, a jeho cenu tedy určuje zejména vztah mezi poptávkou a nabídkou. Poptávka je ovlivněna tím vším, co bylo zmíněno výše – jsou-li mince ve výborné kvalitě, sbírka je kompletní a obsahuje unikátní kousky, případně těžko dostupné historické druhy platidel, budete si moci vy nebo vaši potomci gratulovat, protože taková kolekce se stane úspěšnou a velmi žádanou.

Při takové konstelaci ale musíte počítat s tím, že dobrá cena znamená horší likviditu – mince prostě není možné vzít do podpaží a prodat je na nejbližším rohu. Je třeba hledat toho správného kupce, který sbírku patřičně ocení. Najít ho můžete buď na specializovaných aukcích, nebo u obchodníka, který se na zprostředkování prodeje podobného artiklu specializuje. Pozor ale dejte – jako ostatně vždy v životě – na nákupy i prodeje přes necertifikované obchodníky, prostřednictvím inzerátů nebo internetových aukcí, které přílišnou průhledností neoplývají. Jasnou zárukou solidnosti jsou v tomto ohledu certifikovaní partneři České národní banky.

Nebojte se tedy do mincí investovat, protože vám odměnou může být nejen zvyšování hodnoty vašeho pokladu, ale také lesk, jenž se vám při pohledu na něj bude odrážet v očích.